

Učiteljski TOVARŠ.

Izhaja
1. in 15. dne vsakega
meseca na celi polti.

List za šolo in dom.

Velja
za vse leto 2 gl. 50 kr.,
za pol leta 1 gl. 30 kr.

List 12.

V Ljubljani 15. junija 1871.

Tečaj XI.

Lastni prid.

Pes ovčarski nekda sreča
Gladne zé volkove tri,
Strah mu je pretresel pleča,
Videl je, da smert pertí.

Jutri bomo te čakali,
Ko na paši boš čuval,
Da iz drobnice živali
Tri nam vzeti bodeš dal.

Berž so ga volcě zgrabili
In dejali mu takó:
»Lehko bi te umorili,
Ker nas strojil si močnó.

Pes obljubil, storil tó je,
Zraven tega bil vesel,
Da življenje si dragó je
S smertjo treh ovác otél.

Tega vendar ne storimo,
Če pogodbo tó spoznaš,
Da te živega pustimo,
K temu nam prisego daš:

Taka tudi je na sveti,
Vse za lastni prid skerbi;
Mnogo mora jih terpeti,
Da se eden veselí.

Fr. Cimperman.

Ljubezen do poklica.

Spisal J. Zima.

Ljubezen do poklica — kako prazne besede! besede, ktere so se že dovolj preresetale, že dosti premišljevale, in o tem še kaj več govoriti, bi bilo toliko, kot vodo v Savo nositi, ali pa, — ker učitelji ljubimo izraze iz svojega lastnega obzorja, to bi bilo toliko, kot izustiti: školniki, zvesti učenci slovečega Pastalocija, se bodo še enkrat tako plačevali za njihove trude, da bodo nekako majhni Krösusi. Temu pa vendar ni tako! Ljubezen do svojega stana, — so besede daleč segajoče in preobširnega pomena; besede te so že stare, vendar pa še zmíraj nove, in tedaj vredne, da se o njih pomenkova.

Ljubezen do poklica se razprostira na dve strani. Ona tirja 1. veselje, 2. pa zvestobo do stana, in kjer te dvojice ni, tam ni poklica, je le nesrečno življenje, polno britkosti. Kam zabrede tisti, ki svoj stan zanemari, nam je le predobro znano.

Če je že v vsakem stanu nesreča, ako kdo nima ljubezni do poklica, tim večja se mi pa ta še le zdí, če se to prikaže pri učiteljskem ali duhovskem stanu; in zato je vredno, da se o tem večkrat kaj govori.

Vlada sicer poslednji čas veliko pripomore, da bi učitelju zbuja ljubezen do poklica; tu omenjam le tečajev izobraževanje nadaljujočih in šolskega vodstva. Vodstvo se sicer ne sme pogrešati, vendar, kjer je ljubezen do poklica, ni toliko treba vodstva.

Ko bi bil jaz šolski vodja, trudil bi se zvediti, ali ima učitelj ljubezen do svojega poklica, in ko bi to najdel, zagotovljen bi bil dobrega vspeha. Podlaga te ljubezni je posebno misel, da je učiteljsko delovanje pošel dušne milosérčnosti, in to naj nam ostane za zmiraj ideal.

Vé se pa tudi, da se ne živi samo od ljubezni do poklica, in da k tej veliko pripomore učiteljevo dobro materijalno stanje, in da se ljubezen do poklica s slabo plačo celó podkoplje. Radoveden sem, kdo bi iz gole ljubezni, ko bi mu ne migali darovi Fortune, hotel postati kak zdravnik, odvetnik i. t. d., t. j. samo zavoljo tega, da bi ljudstvu koristil? Se vé, da je čast tudi večkrat merodajna; vemo pa tudi, da je naj več plačilo tisti magnet, kateri kliče in vleče v kak stan. Če po tem takem že vsak takrat, ko si voli poklic, gleda na to, zakaj bi se enake zahteve samo učitelju v zeló štele, in se mu klicalo: „Tudi ti, Brutus?“ Ljubezen premore vse, ali njena podlaga je tečna hrana. Kako je mogoče veselje do poklica ohraniti, če je vedno treba misliti še na druge zaslužke! Dokler se bode z učitelji tako ravnalo, kakor je ravnal kmet s svojim konjem, ki je snopič korme na palci tako na svoj herbet privezal, da jo je konj zmiraj pred seboj imel, pa nikoli dosegel, če je še tako tekel; dokler bode učitelj samo „modérni“ Tantalus, kteremu se sladki sadi le kažejo, in se hitro odtegnejo, ko jih hoče prijeti: tako dolgo ta zeló imenitni stan tudi ne bo cvetel, in svet ga bo še zmiraj po strani gledal; pa tudi marsikteri z dobrimi učiteljski lastnostmi mu bo zategadel herbet obračal. Plačilo pripomore veliko k ljubezni do poklica, in sicer ravno tako, kakor dobra hrana delo lajša, skerbí odpravlja, in nas popolnoma, z dušo in s telesom, daje poklicu. Veselje pa premaga veliko težav, in te poznamo posebno mi učitelji, ko jih že za novo leto dosti dobimo.

Kedaj naj se pa ljubezen do poklica začénja, in kako naj se kaže, ali kako naj se podpira?

Kaj ne, prazno vprašanje? Kedaj drugikrat naj se to zgodi, kot takrat, ko si kdo svoj poklic vóli. Da bi tako bilo! Skušnja nas, žalibog! uči, da je dovolj učiteljev, kateri se v prvih letih svojega delovanja zmiraj bratijo z mislijo, stan kmali premeniti z drugim in še le tadaj si to iz glave izbijajo, kedar so vse ilusije uničene. To je v veliko škodo za šolo in za učitelja. Še hujše je pa, če učitelj ostane nezadovoljen učitelj. Nezapopadljivo je pa tu posebno, če taki možaki tudi svoje sinove silijo v ta stan. Za nezadovoljnega učitelja je naj boljše, če si poišče drugi stan, kar pa vselej ne gre. Če pa že ostati more, kar je, naj se zedini s svojo vestjo, naj se povzdigne k činu volje zoper vse protigovoreče strani nižjih dušnih moči, in s časom se prikaže veselje in radost do posla, in dela se iz ljubezni to, kar se je popred delalo le iz dolžnosti.

Dalje naj si vsak misli, da je pred vsem učitelj, in potem še le, kaj še more ali sme biti in po kakem načinu. Mnogo jih je, ktere vodi telesni prosep ali čast, da se potem šoli bolj odtegujejo in zabredejo v nevarnosti. Omenjam tu posebno glasbe, in lahko bi imenoval učitelje, kateri zavoljo te večkrat pozabijo, da je njihov leseni prestol v učilnici prazen.

Sramota pa je posebno školniku, kateri se prederzne med naukom kaj početi ali delati, kar ne spada k nauku. Tak naj nikoli več ne govori o važnosti svojega poklica. Stanu zvesti učitelj si bo zmiraj mislil, da vse njegovo djanje posvečeno je šoli, in ne eno minuto se ne bode odtegnil dragemu šolskemu času.

Ljubezen do poklica se pa posebno kaže s tem, da učitelj rad hodi v tečaje omiko nadaljujoče, in ljubi vse, kar mu tekne k izobraženju. Marljivo čitanje pedagogičnih spisov, in če celó tudi večkrat nič novega ne prinašajo, je to olje za plamen ljubezni do poklica, in se zamudki o tem pozneje zeló osveté.

Konečno naj še omenjam tovaršije kot pomoček za ljubezen do poklica, se vé da prave, previdne voljene tovaršije. Že zato se ta priporoča, ker učitelja okrepčuje. Med tovarši se pozabi na vse muhe učencev, in kamen pade vsakemu od serca, kedar prestane težave leže pod kamnom. Varovati se je pa vendar treba tovaršev samo navidezne izobraženosti in dvomljivega obnašanja, kar je že večkrat, posebno mlajim učiteljem, narmanj oropalo ljubezen do poklica. Blagoslovljene naj pa bodo ure, ktere preživamo med odkritoserčnimi, zvestimi tovarši, kateri so polni vestne gorljivosti do po-

klica, s katerimi se pogovarjamo, podučujemo, spodbujamo, tolažimo, in svoje hvale iščemo le v dobrem spričalu večne vesti.

Prihodnost kranjskega ljudskega šolstva.

Nadepolni mladenec se zanaša na naj boljšo prihodnost. Tudi mlado kranjsko šolstvo se nadja naj boljše bodočnosti. Kaj torej pričakujejo kranjski ljudski učitelji od prihodnjih milejših časov? Nadjajo se, da se za gotovo snide slavni kranjski deželni zbor, preden bode tekoče leto zatonilo v morji večnosti. Za terdo tudi upajo, da bode ta zbor važno šolsko postavo o napravljanji in vzdrževanji ljudskih šol in o pravnih razmerah ljudskih učiteljev razpravljal, dognal in tako sklenil, da se bode moglo na podlagi te postave kranjsko šolstvo v malih letih povzdigniti. Kranjski učitelji tudi pričakujejo, da bodo presvitli cesar to postavo, ako bo primerna našim razmeram in potrebam, tudi kmali poterdili. Po tem se za terdo zanašajo, da se bodo nova šolska nadzorništva vse prizadela, da se naše ljudsko šolstvo v smislu te postave v malo letih prenaredi.

Da se na tanko izgovorimo, naj še bolj na drobno svoje želje razodemo.

Kranjsko je gledé šolstva zelo zaostalo za drugimi deželami na Avstrijskem. 9 dežel, zastopanih v državnem zboru, ima boljše ljudsko šolstvo, in le 4 dežele (Primorsko, Galicija, Dalmacija in Bukovina) so v tej zadevi še na slabšem od Kranjskega.

Da bode kranjska dežela une v šolstvu, tedaj v omiki in blagostanji dotekla, treba je:

1. sedanje šole razširjevati;
2. nove šole vstanovljati;
3. za nove učitelje skrbeti;
4. sedanje učitelje boljše plačevati.

Kranjsko ima sedaj 12 čveterorazrednih šol, 4 trirazredne, 22 dvorazrednih in 167 enorazrednih, pravilno vstanovljenih ljudskih šol (direktivmässige Schulen).

Ako se bode hotlo novim postavam zadostovati, treba bode skoraj vse dosedanje šole nekoliko razširiti. Čveterorazredne šole v Ljubljani, Idriji, Škofjiloki, Postojni i. t. d. bode treba raztegniti na 6 ali vsaj na 5 razredov.

Trirazredne šole v Černomlji, Vipavi, Teržiču,*) Ribnici kaže vsakako z enim razredom pomnožiti.

*) Po novi postavi se omenjene glavne šole ne morejo imenovati 4razredne, ampak le 3razredne, ker imajo le po 3 učitelje.